

Förvaltningsutskottets betänkande nr 14 om regeringens proposition med förslag till lag om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen

Riksdagen remitterade den 18 maj 1993 regeringens proposition nr 52 till förvaltningsutskottet för beredning.

Utskottet har hört överdirektören Pekka Ojala vid finansministeriet, överdirektören Pekka Kilpi vid inrikesministeriet, lagstiftningsrådet Sten Palmgren vid justitieministeriet och juristen Salme Sauvonsaari vid Finlands Kommunförbund.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en lag som skall ge myndigheterna rätt att komma överens om utnyttjande av personal, datasystem och andra resurser inom gemensamma serviceenheter. Lagen ger också kommunerna rätt att genom avtal överlåta kundserviceuppgifter till en annan avtalspart. Lagförslaget ingår i statsrådets programbeslut från den 7 maj 1992 om förnyelse av den offentliga sektorn.

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt och gälla temporärt till utgången av 1998.

Utskottets ställningstaganden

1. Allmänt

Utskottet konstaterar att utvecklingen av den offentliga förvaltningen syftar till att förbättra resultaten. Målet skall nås genom större produktivitet och bättre service. Ett nytt viktigt element i sammanhanget är att ett flertal myndigheter inrättar gemensamma serviceenheter. Besökarna kan alltså uträtta ärenden hos flera myndigheter på samma gång och behöver inte besöka många olika ställen. Tack vare samservice kan myndigheterna bistå varandra genom ömsesidiga uppdrag och undvika överlappande arbeten. Gemensamma serviceenheter kan bidra till att bibehålla servicen på de orter där serviceenheter dras in av ekonomiska eller andra orsaker.

Kommunerna kan redan nu tack vare den nya kommunallagen ha hand om vissa uppgifter gemensamt, om de ingår avtal. En eller flera kommuner kan genom avtal låta en samkommun eller en enskild kommun ha hand om vissa uppgifter.

Syftet med lagförslaget är att möjliggöra samarbets- och uppdragsavtal. Enligt förslaget kan statliga myndigheter, främst inom regional- och lokalförvaltningen, kommuner, samkommuner, Folkpensionsanstalten, församlingar och kyrkliga samfälligheter samt privaträttsliga samfund som har hand om offentliga uppgifter ingå avtal. I fråga om statliga myndigheter gäller propositionen förvaltningsmyndigheter och serviceproducerande inrättningar, men inte domstolar.

Enligt lagförslaget kan statliga och kommunala myndigheter samt samfund ordna service inom gemensamma serviceenheter för att trygga lika tillgång till tjänster i olika delar av landet, för att värna om kundernas behov och för att effektivisera resursanvändningen inom den offentliga förvaltningen. En myndighet kan på det sätt som statsrådet närmare bestämmer bemyndiga en annan myndighet att med dess medgivande med full befogenhet sköta uppgifter som inte kräver ändamålsenlighetsprövning och som inte är förknippade med tillgripande av tvångsmedel. Den myndighet som får ett bemyndigande har samma rättigheter och skyldigheter som den befullmäktigande myndigheten när den utför den uppgift som överförs på den.

Utskottet finner reformen mycket viktig och understryker att de lokala förhållandena måste beaktas för att servicen skall vara kundorienterad, ekonomisk och effektiv. Därför måste kommunerna själva få bestämma hur de skall förfara från situation till situation.

Reformen har i det stora hela samma målsättning som lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen (126/92). I sitt betänkande nr 13/1991 rd om denna lag underströk förvaltningsutskottet att reformen syftar

till att samla den statliga lokalförvaltningen och härigenom medverka till att förvaltningen i största möjliga utsträckning kan tillämpa principen om all service på ett ställe, som är viktig ur medborgarnas synvinkel. Den bärande principen i häradsreformen är att förvaltningsapparaten i sig skall vara effektiv, serviceinriktad, ekonomisk och medborgarvänlig. Utskottet menar att samma målsättning också lämpar sig väl för de föreslagna gemensamma serviceenheterna inom den offentliga förvaltningen.

Lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen är det första steget i principen att all service skall finnas på ett ställe, om man ser till utvecklingen inom förvaltningen på senare tid. Delvis därför är det nödvändigt att lagen verkställs exakt enligt förvaltningsutskottets betänkande som riksdagen godkänt vid plenum. Utskottet påpekar att det är viktigt att häradsreformen genomförs snabbt.

Sverige har infört en fristående organisation inom den statliga lokalförvaltningen. På grund av besparingsåtgärder har Sverige nu planer på att inrätta ett eller tre polisdistrikt i Norrbottens län, som har en mycket stor yta. I en gemensam organisation kan Finland ha klart fler härad än i en fristående organisation och följaktligen göra förvaltningen effektiv och tillhandahålla service där medborgarna finns. Denna målsättning hänger mycket nära samman med den föreliggande reformen. Reformen kommer att bidra till att de flesta kommuner kan tillhandahålla offentlig service av många olika slag utan att människorna måste söka sig till en annan ort för att få service.

Utskottet påpekar ytterligare att den principiella debatten om arbetsfördelningen mellan stat och kommuner och anknytande kostnadsansvar bör föras också i andra sammanhang än bara när den föreslagna lagstiftningen tillämpas. Den föreslagna lagen får följaktligen inte leda till att kommunerna mot sin vilja påförs uppgifter som skall handhas och finansieras av staten.

2. Ställningstaganden till enskilda paragrafer

2 §. *Parter.* Enligt 3 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland (1144/91) ankommer landskapets allmänna styrelse och förvaltning på Ålands landskapsstyrelse och de myndigheter som lyder under den. Enligt 18 § 1 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsstyrelsen och under denna lydande myndigheter. I 18 § 4 punkten sägs vidare att landskapet har lagstiftningsbehörighet när det gäller kommunernas förvaltning.

Landskapets lagstiftningsbehörighet är exklusiv. Därför kan frågor som ingår i landskapets lagstiftningsbehörighet inte regleras genom en riksdagslag. Så är fallet också med denna lag, trots att propositionen innebär en "tillåtelse" och inte tvingar myndigheterna att ingå avtal. Frågan om myndigheter i landskapet skall ha rätt att ingå avtal måste avgöras genom en landskapslag.

Utskottet föreslår därför att uttrycket landskapet Åland och dess myndigheter stryks i 2 § i propositionen. Rätten att ingå avtal kan regleras genom överenskommelseförordningar enligt 32 § självstyrelselagen.

5 §. *Ikraftträdelsestadgandet.* Med hänvisning till erhållen utredning föreslår utskottet att lagen blir permanent. Utskottet föreslår därför att tidsbegränsningen i 5 § stryks och att paragrafrubriken ändras till ikraftträdelsestadgande.

3. Övriga ställningstaganden

Av de orsaker som framgår av regeringens proposition och på grundval av erhållen utredning finner utskottet lagförslaget behövligt och tillstyrker det med föreslagna ändringar och ställningstaganden.

Utskottet föreslår vördsamt

att lagförslaget skall godkännas sålydande:

Lag

om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

(Såsom i regeringens proposition)

2 §

Parter

Statliga förvaltningsmyndigheter och affärsverk, kommuner, kommunala affärsverk, samkommuner, andra kommunala samarbetsorgan, (utesl.) Folkpensionsanstalten, myndigheter inom den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet samt bolag, föreningar och andra samfund som enligt lag sköter en

offentlig uppgift kan inom ramen för sin budget och behörighet komma överens om samarbete och uppdrag på det sätt som stadgas i denna lag.

3 och 4 §§

(Såsom i regeringens proposition)

5 §

Ikraftträdelsestadgande

Denna lag träder i kraft den
199 (utesl.).

Helsingfors den 10 juni 1993

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Väistö, vice ordföranden Varpasuo, medlemmarna Enestam, Järvilahti, Laakkonen,

Markkula, Näsi, Pulliainen, Saario, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja och Vähänäkki samt suppleanten Polvi.

